

विषय नं. ६ : न्यासाची योजना दुरुस्ती बाबत चर्चा करून निर्णय घेणे.

ठराव नं. ६ : न्यासाच्या प्रभावी व उचित व्यवस्थापने करिता चौकशी अर्ज नं. ४१/१९७२ अन्वये सन १९७२ साली योजना मंजूर झाली, त्या मध्ये चौकशी अर्ज नं. २०६/१९७५ अन्वये दिनांक १६/०८/१९७९ रोजी योजना दुरुस्ती झाली तदनंतर योजनेमध्ये काही बाबींच्या तरतुदी नसल्यामुळे पुन्हा चौकशी अर्ज नं. २११०/२००७ अन्वये दिनांक १६/१०/२००७ रोजी पुन्हा योजनेमध्ये दुस-यांदा दुरुस्ती झाली, त्याप्रमाणे सध्या न्यासाचे कामकाज सुरू आहे.

योजनेमध्ये दुस-यांदा दुरुस्ती होवून सुमारे १७ वर्षे झाली आहेत. या वर्षांचे कालावधी मध्ये देवस्थानच्या भक्तांमध्ये विशेषतः कर्नाटक राज्या मधून येणारे भक्तांमध्ये लक्षणीय वाढ झाली आहे. त्यामुळे चालू कालमान व परिस्थितीनुसार न्यासाचे व्यवस्थापन प्रभावी व उचित होणे संदर्भात विश्वस्त मंडळाची संख्या वाढविणेबाबत तसेच विश्वस्त होणेचे निकष व पात्रता यामध्ये बदल करण्याचे अनुषंगाने तसेच काही कालबाहय तरतुदी रद्द करणेबाबत तसेच विश्वस्त मंडळ सभा बाबत वार्षिक सर्वसाधारण सभेबाबत काही बदल व दुरुस्त्या करणे संदर्भात आजच्या सभेत सविस्तर चर्चा झाली, योजनेतील पैरा कलम ३३ अन्वये योजनेतील दुरुस्ती मे. धर्मादाय आयुक्तांकडून करून घेण्याचे अधिकार विश्वस्तांना आहेत असे नमूद आहे. सदर योजनेतील बदल व दुरुस्त्या बाबत खालीलप्रमाणे चर्चा झाली.

१. योजनेतील पैरा कलम ६ व ९ मधील तरतुदीनुसार विश्वस्त मंडळाची एकूण सदस्य संख्या ७ असून त्यापैकी पुजारी वर्गातील २ व सर्वसाधारण भक्त वर्गातील ५ विश्वस्तांची तरतुद आहे. वर चर्चा केल्याप्रमाणे कर्नाटक राज्यामधील भक्तांमध्ये लक्षणीय वाढ झालेले देवस्थानचे व्यवस्थापन व नियंत्रण, देवस्थानची वाढ व विकासाकरीता सर्वसाधारण भक्त वर्गातील विश्वस्तांची संख्या वाढविणे गरजेचे असून सर्वसाधारण वर्गातील ५ विश्वस्तां ऐवजी त्यामध्ये वाढ करून विश्वस्त संख्या ९ करण्यात यावी व पुजारी गटातील २ विश्वस्त असे एकूण विश्वस्तांची संख्या ११ करण्यात यावी व याच अनुषंगाने व प्रमाणाने योजनेतील पैरा कलम ६, ९ व १४ मध्ये नमूद विश्वस्त मंडळ संख्येच्या आकडेवारीच्या तरतुदी मध्ये बदल करण्यात यावेत.
२. योजनेतील पान नं. ३ पैरा कलम ७ मध्ये "पहिले ट्रस्टी" या सदराखाली नमूद तरतुदी कालबाहय झाले असून त्यातील पैरा कलम ७(अ) ते ७(ड) इथपर्यंतचा मजकूर रद्द करून त्याऐवजी पैरा कलम ७ म्हणून "विश्वस्त मंडळाची रचना व कालावधी" या सदराखाली खाली नमूद नविन मजकूर समाविष्ट करणे गरजेचे आहे.

विश्वस्त मंडळाची रचना व कालवधी :-

१. न्यासाची एकूण विश्वस्त मंडळाची संख्या ११ असून त्यापैकी पुजारी सभासदांमधून २ विश्वस्त व सर्वसाधारण भक्त सभासदां मधून ९ विश्वस्तांची निवड केली जाईल.
२. विश्वस्त मंडळामध्ये अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व खजिनदार अशी तीन पदे राहतील. निवडून आलेल्या विश्वस्तांनी आपल्या पहिल्या सभेमध्ये सदर पदांची निवड करावयाची आहे.

३. न्यासाचे दैनंदिन कामकाजाकरीता, इतिवृत्तांत लिहणे करीता, पत्रव्यवहार करणे करीता व तद् अनुषंगिक कामे करणे करीता पगारी सेक्रेटरीची नियुक्ती विश्वस्त मंडळाकडून केली जाईल.
 ४. विश्वस्त मंडळाचा व पदाधिका-यांचा कालावधी ५ वर्षांचा राहिल. ५ वर्षांनंतर योजनेतील तरतुदीप्रमाणे पुढील कालावधी करीता विश्वस्त मंडळ व पदाधिका-यांची निवड केली जाईल.
 ५. मुदतपूर्व एखादया विश्वस्ताचे अगर पदाधिका-याचे पद मृत्यू, राजीनामा अगर काही कारणाने रिक्त झालेस उर्वरित विश्वस्तांनी विश्वस्त मंडळाच्या उर्वरित कालावधीकरीता बहुमताने अशी रिक्त जागा भरणेची आहे.
३. योजनेतील पान नं. ४ पैरा ७ (ई) मध्ये विश्वस्तांची अपात्रता नमूद केली आहे. सदरची संपूर्ण तरतुद रद्द करून त्याऐवजी खालील नविन तरतुद नमूद करणे आवश्यक आहे.
- विश्वस्तांची अपात्रता :- खालील कारणामुळे न्यासाचे विश्वस्त अपात्र होतील.
१. मृत्यू पावल्यास,
 २. राजीनामा दिल्यास व मंजूर झाल्यास,
 ३. एखादया विश्वस्ताने अथवा पदाधिका-याने न्यासाच्या हिताच्या व उद्दीष्टांचे विरुद्ध वर्तन केल्यास त्यास बाजू मांडण्याची संधी देवून त्याची बाजू असमाधानकारक वाटल्यास विश्वस्तांनी त्यांचे विश्वस्त पद रद्द केल्यास,
 ४. प्रचलित कायदयान्वये एखादया विश्वस्ताच्या विरुद्ध दोष सिद्ध होवून शिक्षा झाल्यास,
 ५. एखादा विश्वस्त अंमली पदार्थांचे सेवन करून, नशापान करून, देवस्थान किंवा देवस्थान आवारात आल्यास,
 ६. महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ३६(अ) मध्ये नमूद कारणाने,
 ७. विश्वस्त मंडळाचे सलम ३ सभेस एखादा विश्वस्त विनापरवानगी गैरहजर राहिल्यास,
४. योजनेतील पान नं. ४ पैरा कलम ८ ब/१ मधील वरून चौथी ओळ -- न्यासाचे सभासदत्व मिळविण्यासाठी या मजकूरानंतर, "कोणत्याही २ विश्वस्तांचे शिफारशीने" हा मजकूर नमूद करणे आवश्यक आहे. त्यानंतर पैरा कलम ८ ब/२ मधील मजकूर, "त्या अर्जावर न्यासाचे सभासद असलेल्या कोणत्याही दोन सभासदांचे अनुमोदन आवश्यक राहिल." हे वाक्य रद्द करून त्याऐवजी "त्या अर्जावर न्यासाचे कोणत्याही दोन विश्वस्तांची शिफारस आवश्यक राहिल." अशी दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे.
५. योजनेतील पान नं. ६, पैरा कलम ९ "विश्वस्त मंडळाच्या निवडीची प्रक्रीया" या सदराखालील ९अ मधील मजकूर, "७ विश्वस्त" ऐवजी "११ विश्वस्त" तसेच "५ विश्वस्त" ऐवजी "९ विश्वस्त" अशी दुरुस्ती करून पैरा कलम ९क मधील मजकूर -- "व तो सलग ५ वर्षांचा न्यासाचा सभासद असला पाहिजे." ही तरतुद रद्द करून वगळण्यात यावी. तसेच पैरा कलम ९ड (२) मध्ये नमूद ५

ऐवजी ९ व ७ ऐवजी ११ अशी दुरुस्ती तसेच पॅरा कलम ९ड (३) मध्ये देखील "५" ऐवजी "९" अशी दुरुस्ती तसेच पॅरा कलम ९फ मधील वरून ७व्या ओळीवरील "५ जागेसाठी" ऐवजी "९ जागेसाठी" तसेच त्यातीलच खालून दुसरी ओळ व चौथ्या ओळीमध्ये देखील "५" ऐवजी "९" अशी दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे.

तसेच पॅरा कलम ९फ मध्ये नमूद मजकूराच्या वरून ९ व्या ओळीनंतर, "विश्वस्त पदांसाठी अर्ज करणा-या उमेदवाराने श्री धानम्मा देवी देवस्थान ट्रस्ट कडून व ट्रस्ट संचलित कोणत्याही शाखेकडून त्याची अथवा त्याच्या कुटुंबातील सदस्यांकडून कोणत्याही प्रकारचे येणेबाकी नसलेबाबतचा दाखला अर्जासोबत सादर करणे अनिवार्य आहे. अन्यथा त्यांचा उमेदवारी अर्ज अपात्र होईल." अशी दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे.

६. योजनेतील पान नं. ८ पॅरा कलम १०ब मधील संपूर्ण तरतूद रद्द करून वगळण्यात यावी. कारण याबाबतची तरतूद वरील पॅरा नं. २ मध्ये केलेली आहे.
७. योजनेतील पान नं. ९ पॅरा नं. ११ मधील संपूर्ण तरतूद रद्द करून त्याऐवजी खालीलप्रमाणे नविन तरतूद करणे आवश्यक आहे.
- पदाधिकारी व त्यांची कामे :-

अ) अध्यक्ष :-

१. सर्व सभांचे अध्यक्षस्थान स्विकारून निःपक्षपातीपणे सभा पार पाडणे.
२. विश्वस्त मंडळाशी चर्चा करून सभेची तारीख, ठिकाण व वेळ निश्चित करणे.
३. कर्मचा-यांचे मदतीने स्वतःचे सहीने सर्व सभांच्या नोटीस काढणे.
४. न्यासाचे वतीने प्रमुख प्रतिनिधी म्हणून निःस्वार्थीपणे कार्य करणे.
५. न्यासाचे दैनंदिन व्यवहार, कारभार, व्यवस्थापन तद्अनुषंगिक बाबींवर देखरेख व नियंत्रण करणे.
६. विश्वस्तांच्या व इतर पदाधिका-यांच्या विचार विनिमयाने न्यासाचे ध्येय धोरण ठरविणे व त्याचे पूर्ती करीता योजना आखणे.
७. संयुक्त सहीने आर्थिक व्यवहार पाहणे.
८. न्यासाचे उद्दीष्ट पूर्ती करीता व प्रभावी व्यवस्थापनेकरीता वेळोवेळी न्यासाचे अन्य पदाधिकारी, विश्वस्त व कर्मचा-यांना सुचना देणे व मार्गदर्शन करणे.
९. सभेमध्ये झालेल्या ठरावाप्रमाणे कार्यवाही व अंमलबजावणी करणे अथवा संबंधीतांकडून करवून घेणे.
१०. न्यासाचे वतीने न्यास हितासाठी आवश्यक असणारी सर्व कायदेशिर कर्तव्ये व जबाबदा-या पार पाडणे.
११. न्यासाच्या कोणत्याही सभेमध्ये एखादया निर्णयाबाबत सम-समान मते झाल्यास निर्णायक मत/कास्टींग वोट देणे.

ब) उपाध्यक्ष :-

१. अध्यक्षोंके गैरहजेरीत त्यांची कामे पाहणे, तथापि, आर्थिक व्यवहारांसंबंधी ठरावाद्वारे सहीचे अधिकार वापरण्यात येतील.
२. न्यासाचे हिताचे दृष्टीने निःस्वार्थीपणे न्यासाचे प्रतिनिधीत्व करणे व अध्यक्षाना त्यांचे कार्यामध्ये मदत करणे.
३. न्यासाचे दैनंदिन कारभारांमध्ये देखरेख व नियंत्रण ठेवणे व कर्मचा-यांकडून कामे करून घेणे.
४. ठरावात ठरलेप्रमाणे कार्यवाही व अंमलबजावणी करणे.
५. हिशोबां संदर्भात संबंधीतांना वेळोवेळी सुचना देणे.
६. ठरावाद्वारे सोपविलेले कार्य करणे.

क) खजिनदार :-

१. अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांचे सुचनेप्रमाणे कायदेशिरपणे आर्थिक व्यवहार पाहणे.
२. जमा खर्चाबाबत व हिशोबांसंबंधीत नेमलेल्या नोकर वर्गाकडून कामे करून घेणे.
३. नोकर वर्गाचे वतीने दैनंदिन जमा खर्च व हिशोब नोकर वर्गाकडून वेळच्या वेळी पूर्ण करून घेणे.
४. खर्चाची मान्य बिले व देयके अध्यक्षोंच्या व विश्वस्त मंडळाच्या मान्यते नंतर अदा करणे.
५. दर वर्षी ३१ मार्च नंतर झालेल्या हिशोबांची संबंधीत कर्मचा-यांमार्फत हिशोब पत्रके पूर्ण करून त्याचे लेखापरिक्षण करून घेणे व मंजूरीसाठी वार्षिक सर्वसाधारण सभेसमोर ठेवणे व त्यानंतर विहित कालावधीत मे. सहा. धर्मादाय आयुक्तसो, यांचे कार्यालयात सादर करणे.
६. वार्षिक अंदाजपत्रक तयार करून सभेच्या मंजूरीनंतर मे. सहा. धर्मादाय आयुक्तसो, यांचे कार्यालयात सादर करणे.
७. दैनंदिन जमा होणारी रक्कम त्या दिवशी बँकेत भरणा करणे शक्य नसल्यास दुस-या दिवशी खर्चासाठी आवश्यक रक्कम ठेवून उर्वरीत रक्कम बँकेत भरणा करणेत यावी याबाबत कॉशिर यांचेवर वेळोवेळी देखरेख व नियंत्रण करणे.

८. योजनेतील पान नं. ९ पैरा कलम १२ - "सभा" या सदरांखालील संपूर्ण मजकूर व तरतुद रद्द करून त्याऐवजी खालील नविन मजकूर नमूद करणे आवश्यक आहे.

अ) विश्वस्त मंडळ सभा :-

१. अध्यक्षोंचे सहीने विश्वस्त मंडळ सभेची नोटीस काढणेत येईल. त्यामध्ये सभेची वेळ, दिनांक, ठिकाण व विषय नमूद करण्यात येईल.
२. सभेपूर्वी ७ दिवसांची नोटीस काढून ती विश्वस्तांना सभेपूर्वी समक्ष हस्तदेय किंवा रजिस्टर ए.डी.ने किंवा स्पीड पोस्टने किंवा इलेक्ट्रॉनिक मिडीया सर्व्हीसेस द्वारे म्हणजेच ई-मेल, व्हॉट्सअॅप अथवा अन्य कायदेशिर मार्गाने पाठविण्यात येईल. तथापि, संबंधीत यंत्रणेच्या तांत्रिक दिरंगाईमुळे एखादया विश्वस्तांस वेळेत नोटीस मिळाली नसल्यास होणारे सभेवर त्याचा परिणाम होणार नाही. तसेच झालेले ठराव कायदेशिर राहतील.

३. किमान महिन्यातून एक वेळा विश्वस्तांची सभा बोलाविली जाईल. आवश्यकतेनुसार जादा सभा घेण्यात येतील, काही तातडीच्या कामानिमित्त सभेपूर्वी केवळ ३ दिवसांची नोटीस देवून सभा घेण्यात येईल, त्यास तातडीची सभा असे संबोधले जाईल.
४. विश्वस्त मंडळाच्या सभेचा कोरम ११ विश्वस्तांपैकी ६ विश्वस्तांचा राहिल. काही कारणाने विश्वस्तांची एकूण संख्या कमी झाल्यास याच प्रमाणात म्हणजेच निम्मे अधिक एक कोरम राहिल. सभेचा कोरम पूर्ण न झाल्यास अर्धा तासाकरीता सभा तहकूब केली जाईल. तदनंतर होणारे सभेस कोरमची आवश्यकता राहणार नाही.
५. किमान ३ विश्वस्तांनी विश्वस्त मंडळ सभा बोलाविणेबाबत अध्यक्षकांडे मागणी केल्यास ७ दिवसांचे आत अध्यक्षांनी विश्वस्त मंडळाची सभा बोलवावी, किंवा अशी सभा बोलविण्यास काही अडचण असल्यास मागणी करणारे विश्वस्तांना कळविण्यात यावे, अन्यथा मागणी करणारे विश्वस्त अशी सभा त्यांचे सहीने नोटीस काढून न्यासाचे कार्यालयात सभा घेतील व ते कायदेशीर असेल, अशी सभा न्यासाचे कार्यालया व्यतिरिक्त अन्य ठिकाणी घेता येणार नाही.
६. सभेस अध्यक्ष व उपाध्यक्ष गैरहजर असल्यास उपस्थित विश्वस्तांमधून सभा अध्यक्षांची निवड करून सभा घेण्यात येईल.
७. सभेचा सभा इतिवृत्तांत हस्तलिखित किंवा संगणकावर टाईप करून प्रिंट काढून ठेवण्यात येईल.
- ब) वार्षिक सर्वसधारण सभा :-
 १. आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर ६ महिन्यांचे आत अशी सभा बोलवावी, काही कारणास्तव या मुदतीत सभा घेता आली नाही तर, त्याचे कारण नमूद करून वार्षिक सभेचे आयोजन करण्यात यावे.
 २. सभेची नोटीस अध्यक्षांचे सहीने, त्यांचे गैरहजेरीत उपाध्यक्षांचे सहीने अथवा दोघेही काही तांत्रिक वा नैसर्गिक कारणाने गैरहजर असल्यास विश्वस्त मंडळानी ठरविलेल्या विश्वस्तांचे सहीने काढण्यात येईल, अशा नोटीसीमध्ये सभेची दिनांक, ठिकाण व वेळ तसेच विषय नमूद करणे बंधनकारक राहिल.
 ३. सभेची नोटीस सभेपूर्वी १५ दिवस अगोदर कन्नड व मराठी भाषेमध्ये काढण्यात येईल. न्यासाची सभासद संख्या जास्त असल्याने सदरची नोटीस महाराष्ट्र व कर्नाटक राज्यातील जास्त खपाचे दैनिक वर्तमान पत्रात प्रसिध्द करणेत येईल, तसेच सदर नोटीस देवस्थान न्यासाच्या नोटीस बोर्डवर पाच पंचासमक्ष ढकवून प्रसिध्द करावी, तसेच देवस्थानच्या अधिकृत संकेतस्थळावर (वेबसाईटवर) प्रसिध्द करण्यात यावी.
 ४. सभेचे अध्यक्ष पद, न्यासाचे अध्यक्ष यांनी व त्यांचे गैरहजेरीत उपाध्यक्ष अथवा उभयतांचे गैरहजेरीत उपस्थित सभासदांनी निवडलेली व्यक्ती सभेचे अध्यक्ष पद धारण करील व निःपक्षपातीपणे सभा पार पाडेल.

५. सभेचा कोरम एकूण सभासद संख्येच्या ४० टक्के राहिल. कोरम पूर्ण न झाल्यास एक तासाकरीता सभा तहकूब केली जाईल. त्यानंतर त्याच ठिकाणी सभा होईल. मात्र त्यास कोरमची आवश्यकता असणार नाही. त्यात झालेले ठराव कायदेशिर असतील.
६. वार्षिक सर्वसाधारण सभेत मागील सभा वृतांत वाचून कायम करणे, देवस्थान न्यासाचे विकासासाठी धोरणात्मक विषयांवर चर्चा करणे, विश्वस्त मंडळाने सादर केलेल्या अहवालावर निर्णय घेणे, वार्षिक हिशोब पत्रके व अंदाजपत्रके यावर चर्चा करून निर्णय घेणे. तसेच लेखापरिक्षकांची नेमणूक करणे, तसेच विश्वस्त मंडळाने सादर केलेल्या शिफारशीवर व सभासदांनी सादर केलेल्या सूचना व अर्जांवर चर्चा करून निर्णय घेणे इत्यादी बाबींवर चर्चा करून निर्णय घेण्यात येतील.
९. योजनेतील पान नं. १० पैरा १३ व १४ मधील संपूर्ण मजकूर रद्द करून त्याऐवजी खालील नविन मजकूर नमूद करणे आवश्यक आहे.
- विशेष सर्वसाधारण सभा**
- विश्वस्त मंडळास एखादी विशेष बाब सभादांसमोर ठेवून चर्चा करून निर्णय घ्यावयाचे झाल्यास विशेष सर्वसाधारण सभा बोलविण्यात येईल. त्यास वार्षिक सर्वसाधारण सभेचे नियम पाळले जातील. सदर सभेत केवळ विषय पत्रिके वरील विषयांवरच चर्चा करून निर्णय घेण्यात येईल, तसेच एकूण सभासद संख्येच्या २५ टक्के सभासदांनी एखादे विषयांवर विशेष सर्वसाधारण सभा बोलविण्याची मागणी केल्यास अध्यक्षानी अशी सभा एक महिन्याच्या आत बोलवावी, अन्यथा मागणी करणार सभासदांपैकी किमान दोघांचे सहीने वार्षिक सर्वसाधारण सहीचे नोटीसीचे नियमांचे पालन करून सभा बोलविली जाईल.
१०. योजनेतील पान नं. ११ पैरा १७ "सभा वृतांत" सदरांमधील तरतूद रद्द करून त्याऐवजी खाली नमूद नविन मजकूर समाविष्ट करणे आवश्यक आहे.
- "न्यासाच्या सर्व प्रकारच्या सभांचे वृतांत मराठी भाषेमध्ये हस्तलिखित किंवा संगणकावर टाईप करून ठेवण्यात येतील. मागील सभेचा वृतांत पुढील सभेत वाचून तो कायम अथवा अस्विकारलेबाबत शेरा नमूद करण्यात येईल व त्यावर अध्यक्षानी सही घेण्यात येईल."
११. योजनेतील पान नं. १४ पैरा कलम २६ "दुरुस्ती" या सदरांमधील "डागडूजी खर्च ५००० ऐवजी १लाख रुपये करण्यात यावे."
१२. योजनेतील पान नं. १५ वरील पैरा कलम २७(क) मधील मजकूर, "अध्यक्ष व इतर ट्रस्टी पैकी १" याऐवजी "अध्यक्ष व खजिनदार यांचे संयुक्त सहीने चालविण्यात यावे, तसेच यामध्ये परिस्थितीनुसार वेळोवेळी बदल करण्याचा अधिकार विश्वस्त मंडळास राहिल." अशी तरतूद नमूद करणे आवश्यक आहे.
१३. योजनेतील पान नं. १५ पैरा कलम २९ -- नोकर वर्ग या सदरांखालील तरतूद रद्द करून त्याऐवजी खालील नविन मजकूर नमूद करण्यात यावे.

